

PAEONTIDENDE

August 2017 Nr. 42

Dansk Pæonselskab

Årligt kontingent 250 kr.
Bank: Reg.nr. 1551
kontonr.: 10020700
Giro:10020700

Formand Peter Lunding

Allikevang 9, 3450 Allerød
Tlf.: 48 17 77 59
formand@danskpaeonselskab.dk

Kasserer og indmeldelse

Per Jensen
Tlf.: 61 54 38 34
kasserer@danskpaeonselskab.dk

Øvrige bestyrelse:

Signe Ambrosius
Søren Bonde Nielsen
Marianne Pedersen
Merete Stephens
Bent Petersen (suppleant)

Hjemmeside:

www.danskpaeonselskab.dk
Webredaktør Merete Stephens
web@danskpaeonselskab.dk

Nyhedsbrev: Tilmelding på hjemmesiden under aktiviteter.

Nu er vi nået til vejs ende med pæonernes blomstring, der trods det lidt kolde og regnfulde, nogen kalder det stadig sommervejr, forløb fint og endnu en gang gav os glæde og forundring over disse naturens vidundere. Nogle vidundere er selvfølgelig hjulpet godt på vej af snedige og omhyggelige planteavlere, men trods de overdådige farver og former hos forædlede planter, kan de enkle blomsterformer og nuancerede farvespil hos mange af arterne stadig fascinere; netop som det skete på Pæonselskabets stand i Kolding, hvor en enkelt rød-brun *P. delavayi* trods sin undselige størrelse og mangel på signalfarver alligevel var den pæon, som tiltrak sig mest opmærksomhed fra de besøgende. Er man interesseret i arterne og de oprindelige former, vil det være naturligt at overveje, om ikke man skulle tage med på næste års pæonudflugt til Tibet, som er planlagt at finde sted i maj, hvor hovedattraktionen vil være at finde og se de tibetanske pæoner, *P. ludlowii*, *P. delavayi* og *P. sterniana* i deres naturlige omgivelser. Sekundært falder man måske over et fint gammelt buddhistisk kloster eller inciterende gadeliv. Dette nummer af Pæontidende prøver at give smagsprøver på, hvad der er sket i foreningen og hos medlemmerne hen over sommeren og indeholder tillige indlæg om arter og deres afledte krydsninger.

Karsten Agersted

Pæontidende

Redaktion

Karsten Agersted, tlf.: 20 16 80 08
Kattinge Bygade 14
4000 Roskilde
redaktionen@danskpaeonselskab.dk
www.danskpaeonselskab.dk
Tlf.: 46 40 16 45

Medlemsblad for Dansk Pæonselskab

ISSN: 1903-606X

Oplag: 150

Annoncer

Henvendelse til redaktionen

Forside: Udsnit af udstillingen på "CPH garden"

Foto: Karsten Agersted

Indhold

Pæondagene i øst og vest	3
Med Pæonselskabet på markedspladsen	6
Fra en entusiastisk pæon-nybegynderfamilie	9
Den gule træpæon	10
Luteahybrider	11
Pæonerne i Tibet	16
Souvenir du professeur Maxime Cornu	19
Nyt fra Lugekommandoen	20
Brevkassen	21
Pæonaktiviteter	bagsiden

Indlæg til Pæontidende modtages gerne.
Deadline for næste blad er den 1. november 2017.

Pæondagene i øst og vest

Af Karsten Agersted

I år forsøgte vi at give pæondagene en ny form, idet dagene blev afholdt samtidig med, at pæonforeningen stod med en stand på et marked. Den første pæondag, vest, blev afholdt i Geografisk have i Kolding, og pæondag øst blev afholdt i Valby på Haveselskabets nye "CPH Garden", der måske kan minde lidt om det kendte "Chelsea Flower Show" i London. Traditionelt afholdes dagene enten i Ledreborg slotspark eller i en privat have, hvor 25-30 af foreningens medlemmer samles til hyggeligt samvær, kage, kaffe og kåring af årets pæon. Pæoneksperten plejer så at støtte op om foreningen og stille med planter, man kan købe.

I år kan man måske sige at rollerne var byttet lidt om, idet Pæonselskabets stand stod ved siden af Pæonekspertens stand på markeder, hvis hovedformål var at handle planter til haveinteresserede. Ud over at være et ekstra blikfang for Pæoneksperten, var det meningen at Pæonselskabet skulle søge at hverve nye medlemmer blandt alle de haveinteresserede, som gæstede markederne. Begge scenarier, både det traditionelle og det nye, underbygger det gode næsten symbiotiske forhold, der altid har hersket mellem Pæonselskabet og Pæoneksperten, og man kan kun glæde sig over at aktionen lykkedes for begge parter: Pæoneksperten

Pæonselskabets stand på pæondag vest i Kolding

Foto, Karsten Agersted

fik solgt en del og Pæonselskabet fik mange nye medlemmer.

Selv om begge pæondagene var hyggelige og Pæonselskabets stand velbesøgt, manglede det fællesskab og samvær, som plejer at trække de 25-30 medlemmer til pæondagene. Ikke at der slet ingen medlemmer dukkede op og var hyggelige, men fokus var flyttet fra hygge i pæonselskabet til snak med potentielt nye medlemmer. De kommer selvfølgelig og hygger til de kommende møder, så ikke et ondt ord om det, men det betød jo så i al sin enkelthed, at vi måtte undvære kaffen og kagerne, ligesom kåringerne af årets pæoner også foregik på helt nye præmisser. Pæondag vest fik således ikke kåret

årets pæon, idet det var umuligt at finde et tidspunkt, hvor der var mere end et eller to medlemmer til stede bortset fra dem, som stod på standen, og så var der nu heller ikke så overvældende mange pæoner, som kandiderede til værdigheden. Men hvis vi alligevel skal fremhæve en pæon, som opnåede stor popularitet på dagen, må det være den lille brun-røde *P. delawayi*, der trods sin størrelse fik charmeret mange af de besøgende haveentusiaster, og må siges at have fået flest rosende ord med på vejen. Pæondag øst kunne opvise et lidt større kandidatfelt til kåringen af årets pæon, nemlig hele 8 farvestrålende blomster: *Julia rose*, *Nippon beauty*, *Ann cousins*, *Morning lilac*, *Ursa major*,

Line-up til kåringen af årets pæon ØST i København

Foto, Karsten Agersted

Jacorma, *Mrs. F.D. Roosevelt* og *Catharina Fontijn*. Som på pæondag vest var det svært at fastlægge et gunstigt tidspunkt til kåringen, idet mennesker kom og gik uafhængigt af hinanden. Men på et tidspunkt, hvor en kraftig regnbyge havde sørget for, at teltet var propfyldt af mennesker, heriblandt 8-10 medlemmer af Pæonselskabet, blev kåringen alligevel gennemført. Efter stemmeoptællingen havde *Morning lilac* og *Catharina Fontijn* samme antal stemmer og vi gik til den nervepirrende finaleafstemning, der foregik ved håndsoprækning og endte med kneben sejr, 8-6, til *Catharina Fontijn* og dens ejer, Birgit Oksbjerg. Lodtrækningen blandt stemmerne om gavekort til en pæon blev vundet af Ewald Sørensen, og vi håber, det kan blive starten på et længere bekendtskab, muligvis medlemskab i Pæon-

Birgit Oksbjerg med årets pæon ØST

selskabet, og at vi kan dele en fælles interesse for pæoner.

Med Pæonselskabet på markedspladsen

Af Signe Ambrosius, Per Jensen og Karsten Agersted

Plantemarked på Gimsinghoved ved Struer

Foto, Signe Ambrosius

Pæonselskabet har været aktiv på plantemarkeder i sommer: Dannemare, Struer, Købelev, Roskilde, Kolding og København. Alle steder mødte vi mange interesserede, og en del heraf synes foreningen lød så spændende, at de meldte sig ind på stedet. Det er jo meget glædeligt, og vi kan håbe på udbytterigt samvær med de nye medlemmer i den kommende tid.

På den første lørdag i maj var Signe Ambrosius taget til Struer, hvor solen strålede fra en skyfri himmel og gav en dejlig lun dag. Herligt, for det var den 25. gang, at Struer Havekreds afholdte det meget velbesøgte plantemarked på Gimsinghoved i Struer. Plantemarkedet er et af de største i Jylland, og der er gode muligheder for at finde sjældne og spændende planter til rimelige

P. anomala,

Foto, Signe Ambrosius

P. delavayi,

Foto Karsten Agersted

priser. Der er gennem årene kommet flere og flere, der selv formerer de planter, som de er specielt interesserede i, og de vil så gerne sælge af det overskud, de har. Der er også kommet en del professionelle planteproducenter. Deres udvalg af planter er dog ikke så spændende som amatørernes.

Signe havde en lille stand med frø-formerede vilde pæoner. Blot for at nævne nogle få af de øvrige ”specialister” så stod Birgitte Husted Bendtsen på standen ved siden af. Hun har specialiseret sig i storkenæb i alle afskyninger, og lidt længere henne havde Kalle-K fra Thy en stand med en del pæoner og mange andre specielle og sjældne planter. Der kom rigtig mange mennesker forbi, som fik fortalt om Dansk Pæonselskab og om pæoner, især de vilde. Det kunne jo være, at der så var en eller to haveentusiaster, der blev indfanget af pæonerne og meldte sig ind i Dansk Pæonselskab. Der var dog desværre ingen her, der meldte sig ind med det samme. Al-

ligevel var det nogle dejlige timer med plantesnak og salg af pæoner.

Havedagen i Kolding var et noget større arrangement og med et meget varieret udbud af planter, foredrag og aktiviteter. Vejret vekslede mellem strålende sol, hvor salget gik godt i Pæonekspertens bod ved siden af, og heftige regnbyger, hvor snakken gik godt i ly under Pæonselskabets pavillon. En god kombination. Specielt formiddagen var travl med mange besøgende, som dels skulle høre mere generelt om pæoner og dels om hvordan man bedst dyrker og passer dem, så der blev talt en del om gødskning, jordbundsforhold, beskæring og rod-delning. Lidt overraskende fik den mindste og måske mest diskrete pæon, *P. delavayi*, mange spørgsmål og rosende ord med på vejen. Folk var overraskede over dens glød og fine form, som ligger langt fra den gænske forståelse af pæoner, som hovedsageligt baserer sig på bonderoser og silkepæoner.

En travl periode på standen i København, hvor Birgit Oksbjerg (th) besvarer spørgsmål.

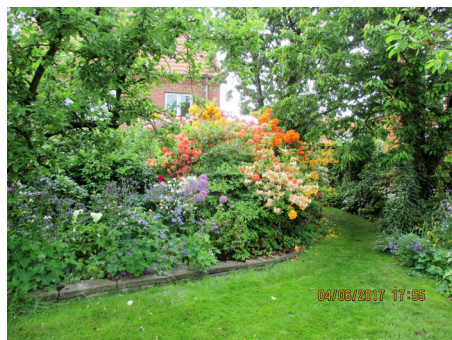
Markedet i København, CPH Garden, som var arrangeret af Haveselskabet, strakte sig over fem dage og har nok været Pæonselskabets største og mest krævende marked i år. Det er første år, der afholdes sådan et marked, og det kunne fremvise et nærmest overvældende varieret udbud af blomster, træer, buske, haveudstyr, havedesign, maskiner og produkter; alt hvad havehertjet kunne begære, og lidt til. Der var tilsvarende mange besøgende, som kom forbi Pæonselskabets stand jævnt hen over dagene for at se, hvad vi kunne tilbyde. Weekenden var nok mest velbesøgt, og her var vejret igen en blanding af sol og regn, så det store telt, Pæonselskabet delte med 10-12 andre udstillere, bl.a. Pæoneksper-

ten, fyldtes til bristepunktet af våde og nysgerrige mennesker, hver gang en regnbyge jog dem væk fra de åbne arealer udenfor, og tilsvarende blev der god plads og tid til at snakke, når solen atter varmede og teltet langsomt blev tømt for mennesker.

På alle markeder har der været mange, som ikke kendte Dansk pæonselskab; nogle kendte dog alligevel til pæonbedet i Ledreborg! Men de fleste er jo vildt betaget af pæoner, så det har været effektivt blikfang og start på dialog, at have flotte pæoner i blomst med på standen. Samlet set er antallet af nye medlemmer forøget med ca. 15%, hvilket må siges at være dejligt og en god grobund for nye bekendtskaber.

Fra en entusiastisk pæon-nybegynderfamilie

Af Carsten og Lene Nielsen

Vi har haft have i mange år og har i de senere år haft mere tid til at nyde den. Leret jord på skrånende grund, godt beskyttet mod blæst.

Ønsket har hele tiden været en blomstrende og duftende have året rundt. Desuden drivhus, høns og køkkenhave med nye kartofler og jordbær mm. Vi er både til løg, vintergækker, påskeliljer, tulipaner og meget andet, stauder samt rhodofreaks.

Vi lærte hurtigt, at jorden kunne bruges men ikke med optimalt resultat og har derfor tilført spagnum, kompost og hestemøg; rigtig mange M3 der hvor jorden er i ”drift”. Det går meget bedre, hvor jorden er forbedret men der er stadig mange pletter jord i oprindelig udgave.

I skrivende stund er Rhododendron på toppen sammen med duftende azaleaer.

Men hvad blomstrer og dufter bag efter indtil roserne kommer? Vi har prøvet f.eks. med liljer og tidligt blomstrende buske og stauder.

Vi har hele tiden haft nogle bonderoser men ikke mange, så da vi kom en søndag på Aldershvile planteskole til Pæontræf og Høgsbro fra Pæonselskabet overtalte os til at blive medlemmer, og hurra for det, fandt vi løsningen og har derefter kun set fremad

med pæoner. Men er stadig nybegyndere, der prøver sig frem.

Vi fik at vide og læste os til, at pæoner er nøjsomme og kan vokse overalt, bare det er en neutral til basisk jord. Gødning kunne overdrives med fald i blomstring. Vi har eksperimenteret og lært os, at helt tilsvarende de andre planter giver vanding, gødning og kompost et helt andet resultat end bare at se til.

Det kan være, blomstringen bliver mindre et år eller to, men planterne vokser overdådigt og giver efterfølgende en overdådig blomstring.

Det kan siges kort: Det er med pæon dyrkning som med en suppesten. Resultatet er bedst, og som vi gerne vil have det, når alle forhold optimeres.

Vi har stadig udfordringer med at planterne skal bindes op og passes - mindst lige så meget som roserne.

Vi kan se Jeres smukke billeder med pæoner i vores dejlige blad og må erkende, at der er lang vej endnu, før vi når Jeres topniveau! Vi har også lært, at planterne bruger mange år på den optimale udvikling.

Vi går efter udseende, duft og planternes evne til at stå selv; dog har vi mindre fokus på arter o.l., der ellers opfylder disse krav.

Vi har fået ny plantekultur i haven der kan optimeres, omprioriteres og laves om på i mange år fremover.

Her er foreningen til stor støtte og megen glæde!!!

Den gule træpæon

Af Berit og Hans-Henrik Jonasson

P. ludlowii

Foto, Karsten Agersted

Vi sidder til årsmødet, hvor det er Yuan Tao, der fortæller om den gule *P. ludlowii*: ”Tænk, at der i Tibet er en hel dal af dem”.

Hun siger, at vi skal komme til Tibet og se dem.

Tanken går til vores derhjemme i haven. Vi fik den af vores veninde Charlotte. Hun sagde for 10 år siden: ”Denne er alt for stor til min kolonihave” – Så flyttede den ind i vores have. Hver dag glædes vi ved dens forunderlighed!

En vinterdag hvor den blot står med meterlange tørre pinde med morgens lette hvide frostlag, til foråret hvor den stille folder sig ud med sit smukke fligede løv. Pludseligt med de dejligste gule blomster.

Den er høj og rank – endda over 2 meter.

I sensommeren skifter løvet farve, og den har sat de friske frø, som er cirka 1 cm store.

Et år havde vi til et årsmøde hørt, hvorledes vi kunne tage frø derfra. Ind i fryseren og så sås – intet skete, nåh... De blev sat ud i ”børnehavedet”, så kunne de stå der i deres potter og gro, hvis de da ville det.

I dette forår så vi pludseligt, at der i alle de potter, vi havde sat ud, kom nye skud op.

Så bobler og kribler de i vores pæonhjerter. Velkommen til!

Ved forsommerens oprydning rundt om den gamle gule hvor der blev hevet i bl.a. skvalderkål op, hvad gemte der så her? Små selvsåede planter - Endnu mere jubel!

Vores mandshøje pæon

Foto, Berit Jonasson

Kanske man kan få sin egen lille Tibetdal med disse?

Luteahybrider

Af Peter Lunding

Professor A.P. Saunders (1869 - 1953) var i sit virke hovedkraften bag udbredelse af Luteahybrider. Han var født i Ottawa i Canada og arbejdede som kemiprofessor ved Hamilton College i Clinton, New York. Han er måske også den person, der har betydet mest for udbredelsen af havevenlige træpæonhybrider. Han skabte selv en række

nye sorter, men inspirerede navnlig med sine opdagelser og satte gang i en række andre planteforædlere, bl.a. Nassos Daphnis og William Gratwick, der skabte yderligere mange nye træpæoner. Professor Saunders inspirerede dels ved sin omhyggelighed i avlsarbejdet og navnlig ved sin kræsne udvælgelse af de krydsninger, han

A.P. Saunders 1953 Foto, Cricket Hill Garden

sendte på markedet.

Forhistorien er, at man i Europa længe havde kendt pæoner af arten *Paeonia officinalis* (bonderoser) og i løbet af 1800-tallet fik *Paeonia lactiflora* (silkepæonen) fra Kina, som en række planteskoler kastede sig over for at frembringe krydsninger af.

Vores Arthur var nærmest født ind i det miljø og havde sin interesse for planter fra sin far, William, der var den første direktør for en eksperimenterende plantefarm i nærheden af Ottawa.

A.P. Saunders begyndte at forfølge sin interesse, da han var i 30'erne, og han opnåede at blive formand for American Peony Society (APS) i perioden 1909 – 1923 og igen 1925-1928. Han

var også sekretær i perioden 1911-1923 og var med til at starte udgivelsen af American Peony Society's bulletin fra 1915, hvor han var redaktør i 6 år. Han startede også det årlige symposium, man stadig har i American Peony Society.

Saunders var ikke så interesseret i den store mængde silkepæoner, der var kommet frem i 1800-tallet. Han var interesseret i arterne. Han var også videnskabsmand og systematiker, så han holdt nøje regnskab med alle sine krydsninger i samlet 23 notesbøger. Det blev til i alt 17.224 forskellige pæonkrydsninger. Han prøvede faktisk også at krydse træpæoner og stauderpæoner og skabe de sektionshybrider, vi senere kom til at kende som Itoh-hybrider, men han lykkedes aldrig med det. Han havde derimod stor success

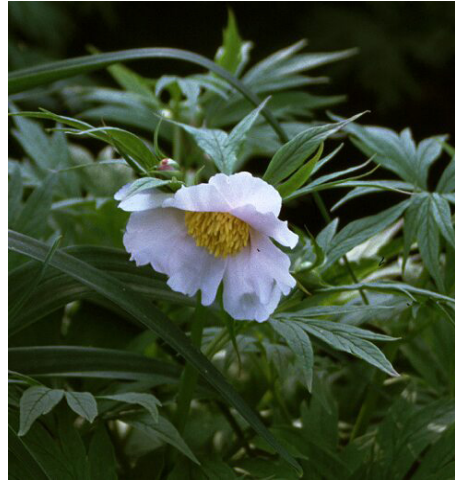
Early Bird (1939) er en dværgplante med mange enkelte og meget klart røde blomster over et findelt løv. En sjældent hybrid mellem *P.tenuifolia* og *P.veitchii* var. *woodwardii*. Meget tidligt blomstrende.
Foto <http://rozovodik.ru>

P. Athena (1949). Enkel blomst fra elfenbenshvid til abrikos-gule kronblade med lavelfarvede striber fra blomstens centrum. Ingen sideknopper på de stærke stilke. Quadruple krydsning mellem *P. lactiflora*, (*P. ophylla* & *P. mlokosewitschii*) og *P. officinalis*. Tidligt blomstrende.

Foto, Peter Lunding

med at krydse *lactiflora* silkepæonen med andre arter af pæoner. Det var der kun få før ham, der havde prøvet, bl.a. Lemoine der af *lactiflora* og *P. wittmanniana* havde skabt de tidlige sorter *Le Printemps* og *Mai Fleuri*. I over 30 år krydsede Saunders *lactiflora* med næsten enhver anden pæonart, han kunne komme i nærheden af. Han startede med et let kryds af *lactiflora* og *officinalis* og skabte typisk enkle opretstående pæoner i funk-lende farver. Han øgede forældreflokken med *P. tenuifolia* (trådpæonen eller dildpæonen), *P. peregrina* (Balkanpæonen), *P. emodi* (til White innocence) og sågar *P. mlokosewitschii*.

P. Early Windflower (1939) er *P. veitchii* krydset med *P. emodi*. Tvillingen, *P. Late Windflower* blomstrer præcist en uge senere og kommer fra krydsningen mellem *P. beresowskyi* og *P. emodi*. De hvide blomster nikker gratiøst over det findelte løv.

Foto, Peter Lunding

Hans seneste krydsninger er de såkaldte Quadruple hybrider, der indeholder gener fra fire forskellige pæoner; det største antal forældre en hybrid har været i stand til at have.

Saunders frembragte næsten 200 hybrider af staudépæoner. Men det er ikke kun derfor han er interessant. Grunden til, at vi beskæftiger os med ham her er, at han også var meget interesseret i træpæoner og faktisk grundlagde en hel gruppe af træpæonkrydsninger, senere kaldet Saunders hybriderne, som forenede det bedste af to arter, og som andre har været i stand til at arbejde videre med og skabe yderligere mange flotte hybrider. For at skalere sit arbejde, grundlagde

Chinese dragon

Foto, Karsten Agersted

han en planteskole, der efter hans død blev videreført af datteren Silvia og i 1977 købt af Dr. David Reath, som nogle måske kender fra pæoner som *Golden Era*, *Lemmon Chiffon* og *Mackinac Grand*.

Saunders excellerede navnlig inden for krydsningen af *P. delavayi var lutea* og de kinesiske træpæoner, også kaldet Moutan. Han er kendt for bl.a. at have sagt, at træpæonen har nået det niveau af perfektion, som alle planter må stræbe imod. Men han mente også, at en overflod af sorter var låst inde i det genmateriale, som den kinesiske træpæon havde som grundlag, og at det bare handlede om at lirke det ud gennem krydsninger. Han brugte *P. delavayi var lutea* til at lirke med. *P. delavayi var lutea* kom med livskraft, hårdførhed og den gule farve, som man jo ikke finder hos Moutan, mens Moutan kom med stærke stængler

og store blomster og altså det store farvespil.

P. lutea, som den tidligere hed, er nu af Hong indlemmet i Delavayi-komplekset under navnet *P. delavayi* med de gule kronblade (*lutea*) og er en robust træpæon fra Nepal men med en relativt lille gul blomst. Blomsten og dermed pæonen var ikke regnet for ret meget på grund af størrelsen. Saunders brugte de japanske varianter af den kinesiske træpæon af Moutan. Man mener, at Moutan blev ført til Japan i slutningen af 800 tallet af kinesiske munke, og at man i Japan forædlede og frembragte mere enkelt blomstrende træpæoner, men stadig af sektionen moutan.

Roman Gold (1941). En af de bedste gule hybrider med nærmest lysende dybt bronze i midten. Enkelte blomster med gule bølgende støvdragere og grønne støvfangere. Dufter godt og holder blomsten flot over lovet.

Foto Karsten Agersted

High Noon (1952). Rigtig flot og hårdfør busk med mange blomster.

Foto Karsten Agersted

Man kan opdele Saunders hybrider i 6 grupper:

Roman Gold Group: Primært enkle blomster med klare gule farver. Til denne gruppe hører bl.a. *Roman Gold* (1941), *Amber moon* (1948) og *Gold Finch* (1949).

Golden Hind Group: Semi dobbelte eller helt dobbelte, klart gule blomster. Til denne gruppe hører også *High Noon* (1952) og *Golden Isles* (1948).

Tea Rose Group: Enkle eller dobbelte gule, men med røde dryp eller kanter. Eksempelvis *Spring Carnival* (1944).

Banquet Group: Enkelte og dobbelte røde med en gul undertone. Eksempler er *Chinese Dragon* (1950) og *Banquet* (1941).

Black Pirate Group: Enkle eller dobbelte mørkerøde eller sorte. *Black Pirate* (1941), *Thunderbolt* (1948), *Black*

Black Pirate (1941) Enkle, men dramatiske mørke mahognirøde blomster med sorte pletter ved roden.

Foto Karsten Agersted

Douglas (1948) og *Black Panther* (1948) tilhører denne gruppe.

Mystery Group: Enkelte eller dobbelte elfenbensfarvede blomster med skygger af lilla og violet. *Mystery* (1948) og *Savage Splendour* (1950) eksemplificerer fint denne gruppe. Det er faktisk lidt usikkert hvor mange træpæoner Saunders lavede. Men i følge American Peony Society og hans datter Silvia er det blevet til i alt 87, som blev registreret i perioden 1928 – 1960. Han fik inden sin død udvirket, at en stor del af hans træpæonsamling blev overgivet til William Gratwicks planteskole, hvor han og en anden berømt pæonforædler, Nassos Daphnis arbejdede videre på hans grundlag og udviklede en række smukke træpæoner. Mere herom senere i et senere nummer af Pæontidende.

Pæonerne i Tibet

P. ludlowii

Foto Karsten Agersted

Af Birgit Oksbjerg

Der gror flere slags pæoner i Tibets højder, men *P. ludlowii* må siges at være den mest ikoniske af dem. Den kaldes ofte Tibetpæonen. Den har ligefrem sin egen festival som hyldest til 'Guds blomst' (Lumaidao), som den hedder i Tibet. Det kan man godt forstå, når man betragter den klare gule blomst med det smukke friskgrønne løv evt. med en skyfri blå himmel som baggrund. I kinesisk daglig tale er dens navn lidt mindre eksotisk, 'Stor gulblomstret træpæon' (Da hua

huang mu dan). Den er opkaldt efter Frank Ludlow, som samlede frø fra planten i Tsangpodalen under en ekspedition i Sydøstt Tibet i 1936, og først derefter blev den udbredt i Vesten, selvom den var beskrevet tidligere.

P. ludlowii er fundet i tre områder i SØ Tibet: Nyingchi, Mainling og Lhünze. Den gror i områder med åben skov og i buskadsler på tørre, stenede skrænter mellem 3000 og 3500 m højde. Planterne står ofte tæt sammen inden for ret små områder, fordi de store frø falder ned på jorden og spirer nær moderplanten. Den enkelte plante

bliver op til omkring 3,5 m høj. Der har været skiftende meninger om taxonomien. Da *P. ludlowii* først blev beskrevet i 1886 sammen med den rødbrune *P. delavayi*, blev de betragtet som samme art. Senere i 1904 mente Finet og Gagnepain at både den mørke rødbrune *P. delavayi* og den gule *P. lutea* (*lutea* er latin, betyder gul og betegne de gule varianter af *P. delavayi* og *P. ludlowii*) var variationer inden for arten *P. delavayi*. Først i 1953 kommer *ludlowii* ind i beskrivelsen, da Stern og Taylor beskriver den som *P. lutea var ludlowii*. Endnu senere beskriver Hong¹, at forskellene mellem *P. lutea var ludlowii* og *P. delavayi* er konsistente, mens variationerne inden for *P. delavayi*-gruppen forekommer i forskellige kombinationer, og derfor konkluderer han, at *P. ludlowii* bør anerkendes som en særskilt art.

Planten er, ligesom flere andre pæoner, brugt i traditionel medicin, og lokale folk graver den op for at bruge rodens bark i medicinsk øjemed. Denne udnyttelse udgør en trussel mod bestanden, fordi markedet for traditionel medicin i Kina generelt er meget stort, og også præparater fra *P. ludlowii* indgår i dette marked. *P. delavayi* gror også vildt i Tibet, men den regnes som en pæon hjemhørende i Yunnan. Navnet stammer fra en katolsk missionær, Jean Marie Delavay, der samlede planter i Kina sidst i 1800-tallet. På kinesisk hedder den Yunnanpæon (*dian mu dan*). Den er lavere end *P. ludlowii*, og den formerer sig hovedsagelig ved udløbere, hvori- mod *P. ludlowii* udelukkende formerer sig gennem frø, der åbenbart ikke er så eftertragtede af insekterne, som *P. delavayi*s frø synes at være. Blomsten

er mindre, og kronbladene er mere afrundede end kronbladene hos *P. ludlowii*. Desuden nikker blomsterhovedet, og blomsten gemmer sig lidt i busken. Den er derfor ikke så iøjnefaldende som blomsten hos *P. ludlowii*. Farven er ofte mere afdæmpet varierende fra mørk rødbrun over rød til gul.

Som nævnt under beskrivelsen af *P. ludlowii* har der været vekslende meninger om taxanomien for disse pæoner. Den gældende opdeling siger, at det er *P. delavayi*, og den omfatter også de planter, der før blev benævnt *P. lutea*, *P. potaninii* og *P. trollioides*. Se i øvrigt artiklen om *P. delavayi* i Pæontidende nr 40 fra december 2016. Af planterne, som Hong har undersøgt, varierer højden fra knapt 1 m op til ca. 1,8 m. De højeste er fundet i fugtig granskov (*picea likiangensis*); de laveste i tørre og åbne blandingskove af fyr (*pinus densata*) og eg (*quercus gilliana*) samt på græsskråninger i 2000-3600 m højde. På de tørre voksepladser ses kun dette års skud, mens træagtige dele af planten forbliver under jordoverfladen.

Endnu en pæon er hjemmehørende i Tibet, her tænkes på *P. sterniana*, som er en staudepæon. Den har navn efter F.C. Stern, en botaniker som bl.a. støttede plantesøgningen i Kina og skrev en omfattende bog om pæoner². Han er også kendt for Highdown Gardens i West Sussex og meget andet. *P. sterniana* har hvide blomster, som-

metider med et skær af lyserødt. Dens frø bliver blå om efteråret. Bladene er mørkegrønne med blåduget underside. Den minder en del om *P. emodi*, men denne er dog højere, op til 1 m, og har flere blomster på stænglen, hvor *P. sterniana* bliver op til 90 cm og kun har en blomst pr. stængel.

På kinesisk hedder den 'hvidblomstret staudepæon' (bai hua shao yao). Oprindeligt er det en naturlig hybridisering mellem *P. emodi* og *P. mairei*, som engang må have groet i samme områder. Nu findes *P. mairei* imidlertid ikke i de områder, hvor *P. sterniana* findes. Den gror mellem buske på tørre og stenede skråninger og i egeskov i 2800-3500 m højde i SØ Tibet især i Kongbo, Tamnyen og Gyala i Tszangpotalen.

[1] Hong, Pan og Yu: Taxonomy of the *Paeonia delavayi* complex (Paeoniaceae). <http://flora.huh.harvard.edu/china/novon/hong85-4.htm>

[2] Stern, F. C. (1946). A Study Of The Genus *Paeonia*. Illustrated by Lilian Snelting. Royal Horticultural Society.

Souvenir du professeur Maxime Cornu

Af Peter Lunding

Paeonia delavaii var. *lutea* er som nævnt andetsteds i bladet en robust træpæon fra Nepal men med en relativt lille gul blomst og regnes derfor ikke for så meget. Men den er overordentlig velegnet som krydsningsmateriale sammen med Moutan. En af de første krydsninger, hvis ikke den første, menes at være udført af Louis Henry i 1907.

Det fortælles som anekdote, at lederen, Maxime Cornu, af 'Jardin de Plantes', som var datidens ledende botaniske have i Frankrig, om *Paeonia delavaii* var *lutea* havde udtalt at den ikke var noget værd som haveplante.

En af hans kolleger og medarbejdere, Lois Henry, satte sig for at bevise det modsatte og frembragte i 1907 en vellykket krydsning af *lutea* og Moutan og kaldte den Souvenir du professeur Maxime Cornu.

Souvenir du professeur Maxime Cornu er en meget smuk plante med hængende blomster. Den skal helst stå højt, så man kan se blomsterne. Pæonen fandt i 1920 vej til Japan, hvor den fik navnet Kinkaku (Den Gyldne Pagode). Senere krydsninger var *l'esperance* (Lemoine 1909) synonym Kintei, *Crometella* (Lemoine 1928) og Alice Harding, synonym Kinko (Lemoine 1935).

Anekdoten stammer fra Martin Page: *The Gardener's Peony*(2005) p. 173.

https://fr.wikipedia.org/wiki/Maxime_Cornu

Nyt fra lugekommandoen

Af Bent Petersen og Tove vadsager

Pæonbedet i Ledreborg slotspark 2017 Foto Bent Petersen

I oktober 2016 skete der atter en reduktion af Dansk Pæonselskabs pæon-samling i Ledreborg Slotspark. Det var en meget nødvendig handling, da netop bed 5 (det nu nedlagte område) var blevet invaderet af alle former for ukrudt. Arbejdet med at luge i bed 5 var altid en slags brandslukning – hvilket overhovedet ikke er spor hyggeligt. Og frivilligt arbejde bør nu engang være hyggeligt.

Og hvad så nu her i 2017? Har det hjulpet på humøret, at bed 5 er væk? Ja, så absolut. Og ikke nok med det; bed 4 tager sig ret godt ud med det nye 'svung' ud mod græsplænen.

Lugeholdet har oplevet, at forårets lugninger har været overkommelige, og det har ført til de reneste bede i de sidste mange år. Ingenting kommer af ingenting – heller ikke rene pæonbede. Et par meget flittige hakkejern har i 2017 været på job ganske ofte, og har dermed gjort arbejdet lettere for de mere sporadiske besøgere. Andre hakkejern har kunnet afsé tid til. Det samlede resultat kan Dansk Pæonselskab absolut være tilfreds med. På en dag hvor DMI har sørget for godt vejr, kan samværet med andre hakkejern absolut opleves som hyggeligt. Som i alle andre blomsterbede

er forårsarbejdet også her afgørende for resultatet resten af året. ”Foråret så sagte kommer” – ja vist, men det gør den vilde flora også! Der er med andre ord altid plads til én til – især hvis man er et hakkejern.

Når der i maj-juni måned er behov for lidt finpudsning med beskæresaksen, kan man være heldig at komme hjem med ’årets buket’. Jeg ved godt, det er langt at køre for en buket, men kom alligevel; og tag gerne madkurven med. Omgivelserne indbyder absolut til, at man kan nyde de 3 halve og en øl.

I det sene efterår bliver alle staudepæonernes visne toppe fjernet, så bedene er lettere ’at gå til’ næste forår, hvor det organiserede lugearbejde normalt starter i april.

Med til forårsarbejdet blandt pæonerne hører også opgaven med at beskære og forme træpæonerne. Det sker som regel i løbet af marts.

Det var lidt om årets gang blandt de smukke pæoner. Man kunne måske også kalde ovenstående en ’job-beskrivelse’ til orientering for mulige nye hakkejern.

Brevkassen

Brevkassen er blevet spurgt om beskæring af træpæoner: Hvordan gør man og hvad tid på året er det bedst?

Redaktionen har undersøgt sagen og det ser ud som om, det er bedst at finde saksen frem kort tid efter blomstringen, hvis formålet er at forme eller beskære sin træpæon; f.eks. hvis grenene er blevet lange og slaskede, eller hvis man ønsker gradvist at forny meget gamle træpæoner ved at fjerne en eller to hovedstammer ad gangen.

Dette råd står at læse i tidskriftet ”Haven”, juni 2017, og er fulgt på hosstående billede af årets beskæring i Bent Petersens have. Det er også helt i tråd med observationer gjort i bl.a.

de kejserlige haver i den forbudte by i Beijing, hvorfra vores berejste Kinakspert, Birgit Oksbjerg, beretter at træpæonerne altid står beskårne og uden frøstande, så snart blomstringen er afsluttet.

Alternativt, hvis man blot vil fjerne visne eller udgående dele, kan det det være bedst at vente til det tidlige forår, februar-marts, hvor man tydeligt kan se, hvor de nye knopper og de visnende dele sidder. Dette er meget lig som man normalt trimmer sine roser og er udførligt forklaret og vist på en video fra ”Kelways” planteskole: <https://www.kelways.co.uk/page/tree-peony-care/10/#pruning>

Beskæring af træpæoner 2017 Foto Bent Petersen

Et andet spørgsmål til brevkassen er: Hvad gør jeg forkert, når min pæon ikke blomstrer efter at have givet mange blomster de andre år?

Redaktionen har spurgt om et godt råd hos ”Pæoneksperten”, der svarer, at hvis en pæon holder op med at blomstre efter at have gjort det i mange år, vil det normalt skyldes en af tre ting:

- 1) Jorden er blevet træt, har opbrugt sin næring eller er blevet angrebet af nematoder
- 2) Et træ, busk eller hæk er vokset op og generer eller skygger for pæonen
- 3) Pæonen er blevet overgødet med kvælstof

Oftentimes kan man afgøre årsagen ved at kigge nærmere på planten; ser den tynd lys eller ranglet ud, får den nok

for lidt lys, dvs. andre planter er begyndt at genere den. Ser den ”træt” eller bleg ud i løvet har den måske opbrugt ressourcerne i jorden eller roden bliver generet af nematoder, dvs. små orme. Har den derimod kraftigt og saftigt grønt løv, har den måske fået for meget kvælstof: En spandfuld hønsegødning ud over pæonerne kan tage blomstringen fra de fleste. Til gengæld får man kraftig vækst. I alle tilfælde vil det være nok at flytte pæonen til et andet sted med nye omgivelser og frisk jord. Pæonen flyttes bedst i efteråret, og har godt af at blive delt når man flytter den. Del den i stykker med 3-6 vækstknopper på hver og husk, roden må ikke plantes for dybt, max 3 cm under jordoverfladen.

Pæonaktiviteter

Lørdag d. 26 August kl 13.00 i Lejre.

Beskæring af træpæoner og frøformering af både træpæoner og staudepæoner

Kom til Ledreborg slot og gå en tur i parken. Deltag i kursus om beskæring af træpæoner, hvor du kan øve dig på træpæonerne i Ledreborg slotspark, inden du går hjem og beskærer dine egne træpæoner. Der vil også være mulighed for at samle frø og for at få gennemgået de forskellige metoder til succesfuld frøformering af pæoner.

Der vil blive serveret varm kaffe og kage at styrke sig på.

Pris: kr. 80. Medlemmer af Dansk Pæonselskab har gratis adgang for hele husstanden. Tilmelding nødvendig til: formand@danskpaeonselskab.dk

Søndag den 24. september 2017, kl 13-16 - Planternes dag i Glud
(www.gludmuseum.dk eller kontakt Anna Grethe på thomas.nielsen@mvb.net)

Søndag d. 24 September kl 13.00 i Jonstrup ved Ballerup.

Suppler pæonbedet og lær at plante, flytte og dele dine pæoner

Kom til en af Pæonekspertens marker og lær hvordan man deler og flytter pæoner. Der vil blive mulighed for at øve sig, hvorefter du kan gå hjem og dele dine egne pæoner. Der vil være mulighed for at købe pæoner til særlige medlemspriser, kr. 25 pr. stk, og alle vil få en (unavngiven) pæon med hjem.

Der vil blive serveret varm kaffe og kage at styrke sig på.

Pris: kr. 80. Medlemmer af Dansk Pæonselskab har gratis adgang for hele husstanden. Tilmelding nødvendig til: formand@danskpaeonselskab.dk

Februar 2018 - Årsmøde i Dansk Pæonselskab

Maj 2018 - Dansk Pæonselskabs tur til Tibet